

Sądownictwo arbitrażowe jako odpowiedź na wyzwania współczesnego rynku

Anna Karwowska

Odpowiedzią na wyzwania współczesnego rynku, na którym należy szybko rozwiązywać problemy biznesowe, by nie wypaść z gospodarczej gry, są alternatywne metody rozwiązywania sporów, do których zaliczyć należy postępowanie arbitrażowe. Arbitraż można wykorzystać w przypadku sporów cywilnych oraz gospodarczych, a coraz częściej również korporacyjnych, do których należą konflikty między spółką a wspólnikiem. Sąd arbitrażowy jest to sąd ustanowiony przez strony, mające wpływ na wybór arbitrów oraz zasad rządzących postępowaniem, o ile przepis szczególny nie stanowi inaczej. Zaletami postępowania arbitrażowego są przede wszystkim: elastyczność, szybkość, międzynarodowa skuteczność wyroku, odformalizowanie postępowania oraz poufność. Choć statystyki dotyczące liczby spraw rozstrzyganych w arbitrażu nie są imponujące, daje się zaobserwować wzrost ilości sporów kierowanych na drogę postępowania polubownego. Podyktowane jest to rozpowszechnieniem idei arbitrażu, jako przyjaznego przedsiębiorcom, oraz zdolnego dostosować się do wymagań współczesnego rynku.

Słowa kluczowe: arbitraż, arbiter, postępowanie arbitrażowe, spór gospodarczy, orzeczenie arbitrażowe, sąd arbitrażowy.

Wstęp

Efektywność działania podmiotów gospodarczych, mierzona kryteriami przedsiębiorczości oraz elastyczności w dostosowywaniu się do zmian, warto wzbogacić o umiejętność radzenia sobie z kryzysem, rozumianym jako spór między przedsiębiorcami działającymi na rynku. Kiedy konflikt jest już na tyle zaawansowany, że jedynym rozwiązaniem wydaje się sięgnięcie po środki prawne, okazuje się najczęściej, że przedsiębiorcy, a często i ich doradcy prawni, nie mają dostatecznej wiedzy na temat związanych z nimi korzyści i zagrożeń. Dopiero wtedy pojawia się prawdziwy problem, gdyż konflikt,

który mógłby być rozwiązany szybko, bezboleśnie i bez szkody dla przyszłych stosunków biznesowych między przedsiębiorcami, przeradza się w ciągnący latami spór, a przyszła kooperacja między dotychczasowymi partnerami staje się niemożliwa.

Odpowiedzią na wyzwania współczesnego rynku, na którym należy szybko rozwiązywać problemy biznesowe by nie wypaść z gospodarczej gry, są alternatywne metody rozwiązywania sporów¹. Należą do nich, oprócz dobrze znanych przedsiębiorcom negocjacji, również mediacja i arbitraż. Ten ostatni jest metodą rozwiązywania sporów – najbardziej zbliżoną do tradycyjnego postępowania sądowego. Do zjawisk, które sprzyjają rozwojowi arbitrażu, zaliczyć należy: postępującą globalizację życia gospodarczego, rozwój transgranicznych strategii spółek zakładających oddziały i nawiązujących kontakty z przedsiębiorcami spoza swojego kraju czy kontynentu, a także rewolucja informatyczna i technologiczna, która znosi granice gospodarcze między państwami². Wszystko to prowadzi do harmonizacji prawa międzynarodowego gospodarczego oraz do wypracowania nowych metod rozwiązywania sporów, które starają się likwidować nierówność stron, wynikającą z różnicy ich prawodawstwa krajowego. Arbitraż jest metodą, która w elastyczny sposób dostosowuje się do potrzeb przedsiębiorców, którzy muszą jak najszybciej rozwiązać spór, wynikły z ich transgranicznej współpracy. W Wielkiej Brytanii mówi się, iż: "arbitrator seats in a marketplace, and he is doing a commercial act"³. Słowa te dokładnie oddają zadania arbitrów, które polegają na wydaniu aktu prawnego w konstruktywny sposób rozwiązującego spór między przedsiębiorcami, oraz biznesową świadomość, którą powinni posiadać, by efektywnie pomagać podmiotom gospodarczym.

Definicja sądownictwa polubownego (arbitrażu)

Przez pojęcie arbitraż rozumie się polubowne, pozasądowe rozstrzygnięcie sporów w sprawach majątkowych, lub o prawa niemajątkowe mogące być

¹ Alternatywne metody rozwiązywania sporów (ADR – Alternative Dispute Resolution) oznacza wszelkie możliwości postępowania w sporze, których głównym założeniem jest pozasądowe rozwiązywanie konfliktów.

² J. Rajski, *Nowe wyzwania wobec sądów arbitrażowych*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2001, nr 2, s. 1.

³ Materiały ze szkolenia "International Commercial Arbitration", prowadzonego przez arbitrów z Chartered Institute of Arbitrators.

przedmiotem ugody sądowej, z wyjątkiem spraw o alimenty⁴ (jest to generalna podstawa prawna umożliwiająca poddanie sporu pod rozstrzygnięcie sądownictwa polubownego). Arbitraż można wykorzystać w przypadku sporów cywilnych oraz gospodarczych, a coraz częściej również korporacyjnych, do których należą konflikty między spółką a wspólnikiem. Rozwiązywaniem sporów zajmują się specjalnie do tego powołani arbitrzy (niekoniecznie prawnicy), i według uzgodnionych zasad proceduralnych i materialnych. Zasadą arbitrażu jest to, że strony postępowania mają bezpośredni lub pośredni wpływ na wybór arbitrów oraz zasad rządzących postępowaniem, o ile przepis szczególny nie stanowi inaczej. Innymi słowy, jest to sąd ustanowiony przez strony sporu. Trybunały arbitrażowe mogą być powołane przez same strony, i wówczas są określane jako sądy *ad hoc*, mogą również funkcjonować jako zaopatrzone w stałą infrastrukturę sądy instytucjonalne, powoływane często przy izbach przemysłowo-handlowych (np. Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie).

Zalety postępowania arbitrażowego

Mówiąc o arbitrażu nie sposób nie podkreślić jego zalet, które sprawiły, że stał się tak konkurencyjny dla sądownictwa powszechnego. Należą do nich przede wszystkim:

- elastyczność postępowania, ponieważ strony same mogą ustalić nie tylko zasady rządzące postępowaniem arbitrażowym, ale również prawo materialne w oparciu o które wydany zostanie wyrok,
- bezstronność, gdyż arbitrzy orzekający w sprawie mogą pochodzić z różnych krajów, co daje stronom dodatkową gwarancję ich niezależności, co jest szczególnie istotne przy sporach podmiotów gospodarczych pochodzących z różnych państw,
- równość stron pochodzących z różnych systemów prawnych, którą zapewnia możliwość wyboru miejsca arbitrażu, prawa i zasad postępowania, a także arbitrów pochodzących z kraju trzeciego, neutralnego wobec sporu,
- szybkość oraz oszczędność postępowania, której sprzyja jednoinstancyjność postępowania, chyba że strony postanowią inaczej, na co pozwala prawo arbitrażowe,
- międzynarodowa skuteczność wyroku, której strzeże Konwencja w sprawie wykonywania i uznawania zagranicznych wyroków arbitrażowych zawarta

⁴ Artykuł 1157 kodeksu postępowania cywilnego.

w Nowym Jorku 10 czerwca 1958 r. (Konwencja Nowojorska), zapewniająca wzajemną wykonalność orzeczeń sądów arbitrażowych w około 140 krajach świata, które podpisały Konwencję,

- odformalizowanie postępowania, które pozwala na swobodne zgłaszanie dowodów i innych wniosków proceduralnych na zasadach ustalonych przez strony,
- poufność związana z niepublicznym charakterem postępowania, co może być jednym z najistotniejszych czynników branych pod uwagę przez przedsiębiorców przy wyborze arbitrażu, ze względu na konieczność zachowania dobrego imienia przedsiębiorstwa,
- możliwość wyboru arbitrów – specjalistów w danej dziedzinie gospodarki, prawa bądź techniki, co może mieć kluczowe znaczenie przy dużych kontraktach budowlanych czy deweloperskich.

Zarzuty przeciwników postępowania arbitrażowego

Chcąc być obiektywnym, należy w tym miejscu przedstawić również negatywne zapatrywania doktryny odnośnie arbitrażu. Jako główny zarzut przedstawia się często wysokie koszty postępowania⁵, co istotnie ma miejsce przy sprawach, w których wartość przedmiotu sporu liczona jest w setkach tysięcy bądź milionach złotych. Dzieje się tak dlatego, iż strony ponoszą wydatki na wynagrodzenie arbitrów oraz opłaty sądowe, które wzrastają proporcjonalnie do wartości przedmiotu sporu. Inaczej jest natomiast w postępowaniu w sądzie powszechnym, gdzie tabele opłat w sprawach majątkowych nie mogą przekraczać 100 tys. zł⁶. Należy jednak podkreślić, iż kwestia opłacalności zawsze jest kwestią względną, gdyż przy dużych sporach inwestycyjnych koszty procesowe są wliczane w ryzyko biznesowe, i nie stanowią nadmiernego ciężaru. Ponadto, postępowanie arbitrażowe jest jednoinstancyjne, strony nie ponoszą więc opłaty za drugą instancję.

Kolejnym zarzutem wobec arbitrażu jest brak poufności, która jest filarem sądownictwa polubownego⁷. Jest to argument chybiony, gdyż samo postępowanie jest zawsze niejawnie, a na salę posiedzeń mają wstęp jedynie arbitrzy, strony, oraz ich pełnomocnicy. W dużych sporach inwestycyjnych wyroki podawane są

⁵ A. Jankowski, *Arbitraż wcale nie taki szybki i tani, jak by się mogło wydawać*, „Dziennik Gazeta Prawna” z 14 grudnia 2010 r.

⁶ Artykuł 13 ustęp 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z 28 lipca 2005 r.

⁷ A. Jankowski, *Arbitraż...*, op. cit.

co prawda do wiadomości publicznej, gdyż są to sprawy, w które zaangażowany jest kapitał państwowy. W dobie Internetu ciężko jest uchronić się przed ujawnieniem podstawowych informacji dotyczących konfliktów między dużymi spółkami, gdyż przegrana albo wygrana może powodować istotne reperkusje na rynku oraz giełdzie. Problem ten nie dotyczy jednak konfliktów między małymi i średnimi przedsiębiorcami, którzy chcą zachować spór w tajemnicy przed innymi podmiotami działającymi w branży oraz przed swoimi klientami, a nie stanowią wystarczająco atrakcyjnej pożywki dla prasy.

Trzecim zarzutem przeciwników arbitrażu jest przewlekłość postępowania arbitrażowego⁸, co rzeczywiście może mieć miejsce przy dużych sporach gospodarczych⁹. Również w sytuacji, gdy strony nie zaakceptują zawartej ugody lub wyroku trybunału arbitrażowego, i spór o uchylenie orzeczenia arbitrażowego toczy się przed sądem powszechnym, ciężko bronić tezy o szybkości sądownictwa polubownego. Są to jednak sytuacje wyjątkowe, podyktowane albo złożonością sporu i zaangażowaniem interesów państwa, albo próbami kwestionowania przez jedną ze stron orzeczenia bądź zawartej w arbitrażu ugody.

Arbitraż w praktyce

Postępowaniem arbitrażowym rządzą strony sporu przez umowę, co pozwala na elastyczne kształtowanie zasad postępowania. Mówi się, że arbitraż jest sądem dla dżentelmenów, ponieważ wymaga od stron zaakceptowania zasad, które bardzo łatwo jest naruszyć. Strony powinny przede wszystkim powstrzymać się przed próbami wywierania na arbitrów nacisku, co jest szczególnie trudne wobec faktu, iż w arbitrażu to strony wyznaczają arbitrów. Konieczność respektowania reguł postępowania spoczywa również na arbitrach, którzy nie są rzecznikami stron, ale niezależnymi i bezstronnymi sędziami sporu. Ponadto, sędziowie arbitrażowi nie mają mocy egzekwowania swoich zarządzeń wydanych w toku procedowania, oraz nie mogą zmusić stron do wykonania zasądzonego wyroku. Jeśli strony nie chcą zastosować się do zapadłych w trakcie postępowania postanowień, arbitrzy muszą zwrócić się po pomoc do właściwego sądu powszechnego, który udzieli odpowiedniego

⁸ Wywiad z prof. S. Sołtysińskim „Arbitraż nie jest już tani”, Dziennik Gazeta Prawna z 29 grudnia 2010 r.

⁹ *Vide casus Vivendi v. Deutsche Telecom* (spór trwał dwanaście lat) czy *Eureko v. Nordzucker* (10 lat).

wsparcia, np. poprzez doprowadzenie odpornej strony na posiedzenie arbitrażowe. Wyrok bądź ugoda zawarta w postępowaniu arbitrażowym zyskuje moc prawną na równi z wyrokiem lub ugodą sądu powszechnego po ich uznaniu przez sąd albo po stwierdzeniu przez sąd ich wykonalności¹⁰. Wyroki te mogą być przymusowo dochodzone przez wygraną stronę jedynie w drodze przepisów egzekucyjnych kodeksu postępowania cywilnego.

Z wymienionych wcześniej względów wynika iż, postępowanie arbitrażowe naraża strony na różnego rodzaju pokusy uchylania się od wykonania nałożonych na nie obowiązków. Może być to postrzegane jako mankament sądownictwa polubownego, należy jednak pamiętać, że postępowanie stron służące opóźnieniu bądź uniemożliwieniu procedowania w sprawie, w końcowym rezultacie szkodzić będzie samej stronie. Jest to spowodowane faktem, iż spór będzie się przeciągał, a sąd arbitrażowy zmuszony będzie wydać wyrok w oparciu o dowody przedstawione tylko przez jedną ze stron.

Jak już wcześniej zostało wspomniane, do charakterystycznych cech postępowania arbitrażowego należy możliwość wyboru arbitrów oraz zasad postępowania arbitrażowego. Jedynym obostrzeniem jest tutaj zakaz naruszania przepisów obligatoryjnych oraz klauzuli porządku publicznego, będącej swoistym buforem bezpieczeństwa dla wyroków szokująco sprzecznych z systemem prawnym państwa, w którym miałyby być wykonywane¹¹. Wyjątkowo atrakcyjną cechą arbitrażu jest również możliwość wyboru przez strony, lub przez skład sądu polubownego prawa, w oparciu o które zostanie wydany wyrok w sprawie. Można zatem za podstawę orzekania przyjąć dowolnie wybrane prawo materialne, zwyczaj handlowy, jak również zasady słuszności, które pozwalają arbitrom na orzekanie według subiektywnych kryteriów sprawiedliwości i praworządności.

Strony mają również możliwość wyłączenia arbitra bądź arbitrów, jeśli zajdą okoliczności nasuwające wątpliwość co do ich bezstronności lub niezależności. Wyłączenie odbywa się na podstawie regulacji prawnych państwa miejsca arbitrażu¹², a także wytycznych w sprawie konfliktu interesów oraz reguły etyki arbitrów. Do najbardziej znanych należą Guidelines on Conflicts

¹⁰ J. Jodłowski, Z. Resich, J. Lapierre, T. Misiuk-Jodłowska, K. Weitz, *Postępowanie cywilne*, Warszawa 2007, s. 522.

¹¹ B. Pankowska-Lier, D. Pfaff, *Arbitraż gospodarczy*, Warszawa 2000, s. 123.

¹² W Polsce będzie to art. 1174 kodeksu postępowania cywilnego; ewentualnie posiłkowe stosowanie art. 48 i 49 kodeksu postępowania cywilnego, które odnoszą się do sędziów sądów państwowych.

of Interest in International Arbitration opracowane przez International Bar Association, a także zasady etyczne IBA dla arbitrów międzynarodowych¹³.

Ponadto, strony mają prawo wyboru języka rządzącego postępowaniem oraz miejsca arbitrażu, które różnić się może od lokalizacji poszczególnych posiedzeń sądu arbitrażowego. Jest to dla stron bardzo duże udogodnienie, zwłaszcza jeżeli spór toczy się między przedsiębiorcami pochodzącymi z różnych państw.

Elastyczność postępowania arbitrażowego jest szczególnie widoczna w postępowaniu *ad hoc*, które dzięki brakowi stałej infrastruktury administracyjnej pozwala na dowolne kształtowanie postępowania. Inaczej jest w arbitrażu instytucjonalnym, gdyż wybór konkretnego sądu polubownego wiąże się z koniecznością przestrzegania reguł ustanowionych przez regulamin instytucji arbitrażowej.

Przegląd danych statystycznych

Najbardziej obrazowym opisem sądownictwa polubownego będzie ukazanie jego kondycji poprzez przedstawienie statystyk odnoszących się zarówno do ilości spraw rozpatrywanych w arbitrażu, jak i infrastruktury arbitrażowej na dzień dzisiejszy.

Otóż, mimo wzrostu liczby postępowań prowadzonych w ramach arbitrażu, wciąż nie jest to postępowanie, które może znacząco odciążyć w Polsce tradycyjne sądownictwo powszechne. Według danych, tylko 4% wszystkich sporów gospodarczych w Polsce rozpatrywanych jest w drodze arbitrażu. W porównaniu do statystyk zebranych przez Bank Światowy są to dane zadowalające, gdyż jedynie 3% spraw gospodarczych jest rozstrzyganych przez sądownictwo arbitrażowe. Jednak już statystyki większości rozwiniętych krajów świata pokazują, iż większość sporów gospodarczych toczy się tam w trybie postępowania arbitrażowego, a nie tradycyjnego postępowania sądowego. W Niemczech na przykład, liczba ta oscyluje w granicach 65% postępowań arbitrażowych rocznie w stosunku do spraw rozpatrywanych przez sądy państwowe.

W Polsce szczegółowe statystyki przedstawiają się następująco. Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej, najstarsza instytucja arbi-

¹³ The IBA Rules of Ethics for International Arbitrators, znaleźć można na stronie: http://www.ibanet.org/LPD/Dispute_Resolution_Section/Arbitration/Default.aspx.

trażowa w Polsce, rocznie załatwia od 400 do 500 spraw¹⁴. Jest to najwięcej w tej części Europy, choć nie można powiedzieć, aby były to dane imponujące w porównaniu do kilkunastu milionów spraw gospodarczych, z którymi zmierzyć się muszą sądy powszechne.

Łączna wartość sporów, które trafiły w ciągu 2010 r. do Sądu Arbitrażowego przy KIG, wyniosła 627,8 mln zł. Najwięcej spraw dotyczy umów sprzedaży, agencji, komisju bądź obrotu gospodarczego. Na drugiej pozycji znajdują się spory związane z najmem i dzierżawą, a na trzeciej z kontraktami budowlanymi. Obecnie w toku znajduje się 416 sporów¹⁵.

Przedsiębiorcy najczęściej decydują się na polubowne rozwiązanie sprawy tam, gdzie wartość przedmiotu sporu wynosi od 10 do 100 tys. zł. W przypadku jednej trzeciej spraw wartość ta oscylowała między 100 tys. a 1 mln zł. Jednak zdarzały się i takie przypadki, gdy spór dotyczył kwoty ponad 10 mln zł (41 spraw). Aż w trzech czwartych wszystkich spraw, które trafiły w 2010 roku do Sądu Arbitrażowego przy KIG, brali udział polscy przedsiębiorcy. Liczba spraw zagranicznych, zwiększyła się o kilka procent w porównaniu z ubiegłymi latami. W 2008 roku było ich 47, w 2009 – 66, a w 2010 roku jest ich już 89¹⁶.

Warte przytoczenia są również dane odnośnie średniej długości procedowania sądu arbitrażowego, która wynosi około 6,5 miesiąca (nie licząc czasu na ukonstytuowanie się składu arbitrów, co trwa około 1,5 miesiąca), co w porównaniu do postępowania sądowego, które wynosi w Polsce około 2 – 3 lat, przedstawia się niezwykle atrakcyjnie. W trybie „przyspieszonym”, właściwym dla spraw o mniejszej wartości przedmiotu sporu, postępowanie arbitrażowe może być nawet o połowę krótsze¹⁷. Entuzjaści mogliby nawet stwierdzić, iż czas trwania całego postępowania arbitrażowego nie przekracza czasu, który trzeba poświęcić na zawiadomienie stron oraz wezwanie na pierwszą rozprawę w sądzie powszechnym.

Baza sądownicza, która została stworzona do obsługi skonfliktowanych przedsiębiorców nie jest wcale skromna. Nie należy jednak zapominać, iż oprócz cieszących się renomą również za granicą, Sądu Arbitrażowego przy KIG oraz Sądu Arbitrażowego przy Konfederacji Pracodawców Prywatnych

¹⁴ Dane ze strony Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej: <http://www.sakig.pl/index.php?n=page&p=9>.

¹⁵ D. Stojak, *Przedsiębiorcy częściej korzystają z arbitrażu*, „Dziennik Gazeta Prawna” z 28 października 2010 r.

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ Dane Sądu Arbitrażowego przy Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan” z artykułu B. Gessel-Kalinowska vel Kalisz, *Polemika: Arbitraż gospodarczy jest nadal niedoceniany* z 10 stycznia 2011 r.

„Lewiatan”, 21 istniejących w Polsce sądów polubownych¹⁸ rozstrzyga jedynie po kilkanaście spraw rocznie¹⁹.

Pomimo to Polska, na przeszło 160 państw korzystających z usług ICC (International Chamber of Commerce, zajmującej się ustalaniem reguł dotyczących międzynarodowego arbitrażu handlowego), znajduje się na 11. miejscu jako kraj miejsca arbitrażu (*ex aequo* ze Szwajcarią). Polska jest też na 15 miejscu jeśli chodzi o liczbę arbitrów narodowości polskiej, i wreszcie Warszawa jest na znów na pozycji 11, jako najczęściej wybierane miejsce arbitrażu. Być może już niedługo Polska stanie się międzynarodowym centrum arbitrażu²⁰, co sprzyjać będzie zarówno jej wizerunkowi jako miejsca sprzyjającego przedsiębiorcom, jak również spowoduje wzrost świadomości prawników i ich klientów odnośnie zalet tej metody rozwiązywania sporów.

Prognozy na przyszłość

Wydaje się, że przyszłość arbitrażu jawi się obiecująco, co pokazują rosnące z roku na rok statystyki. Arbitraż zyskuje coraz więcej zwolenników wśród prawników i przedsiębiorców. Choć ci pierwsi nadal są bardzo ostrożni w kierowaniu spraw na drogę postępowania arbitrażowego, to można śmiało stwierdzić wzrost zainteresowania oraz wiedzy w zakresie arbitrażu, jako alternatywy dla postępowania sądowego. Na popularyzację arbitrażu wpływa fakt, że polscy przedsiębiorcy, którzy działają za granicą, są często zobligowani przez klauzule arbitrażowe zawarte w kontraktach handlowych, do kierowania wyników z nich sporów do arbitrażu. Pomaga to przekonywać do arbitrażu coraz większą liczbę przedsiębiorców, którzy później chętniej i bardziej świadomie wybierają tę metodę rozwiązywania sporów jako najbardziej optymalną.

Pomocne w krzewieniu wiedzy są również konferencje i szkolenia na temat postępowania arbitrażowego, z których znany jest szczególnie Sąd Arbitrażowy przy Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”²¹, organizujący rokrocznie szereg przedsięwzięć promujących w Polsce ideę arbitrażu.

¹⁸ Według danych ze strony Polskiego Stowarzyszenia Sądownictwa Polubownego, <http://www.pssp.org.pl>.

¹⁹ Piotr Nowaczyk, *Perspektywy rozwoju sądownictwa polubownego w Polsce*, „Kwartalnik ADR” 2009, nr 1(5), s. 145–146.

²⁰ Ibidem.

²¹ Konferencje organizowane przez ten sąd to np. dwudniowa konferencja *Dispute Resolution in M&A Transactions. Tactics, challenges, defences* z 13–14 maja 2010 r. oraz konferencja *Międzynarodowy arbitraż inwestycyjny-potrzeba zmian regulacji prawnych* z dnia 26 października 2010 r. Więcej informacji na stronie: www.sadarbitrazowy.org.pl.

Również rosnąca rola Polski jako szóstego na świecie miejsca, w którym warto lokować inwestycje zagraniczne²² z pewnością przyczyni się do rozpowszechnienia sądownictwa polubownego, jako przyjaznego przedsiębiorcom, oraz zdolnego dostosować się do wymagań rynku. Szybkość rozstrzygnięcia sporów przy zachowaniu poufności o tym, że taki spór w ogóle miał miejsce, a także wpływ na reguły rządzące samym postępowaniem i możliwość ich elastycznego kształtowania w zależności od potrzeb stron, to niewątpliwie atuty nie do przecięcia w zwykłym postępowaniu sądowym.

Bibliografia

- Artykuł 1157 kodeksu postępowania cywilnego.
Artykuł 13 ustęp 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z 28 lipca 2005r.
- Gessel-Kalinowska vel Kalisz B., *Polemika: Arbitraż gospodarczy jest nadal niedoceniany* z 10 stycznia 2011 r. – Dane Sądu Arbitrażowego przy Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”
http://www.ibanet.org/LPD/Dispute_Resolution_Section/Arbitration/Default.aspx.
http://www.ibanet.org/LPD/Dispute_Resolution_Section/Arbitration/Default.aspx.
– The IBA Rules of Ethics for International Arbitrators.
<http://www.pssp.org.pl> – według danych ze strony Polskiego Stowarzyszenia Sądownictwa Polubownego.
<http://www.sakig.pl/index.php?n=page&p=9> – dane ze strony Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej, A. Jankowski, *Arbitraż wcale nie taki szybki i tani, jak by się mogło wydawać*, „Dziennik Gazeta Prawna” z 14 grudnia 2010 r.
- Jodłowski J., Resich Z., Lapierre J., Misiuk-Jodłowska T., Weitz K., *Postępowanie cywilne*, Warszawa 2007.
- Materiały ze szkolenia „International Commercial Arbitration”, prowadzonego przez arbitrów z Chartered Institute of Arbitrators.
- Nowaczyk P., *Perspektywy rozwoju sądownictwa polubownego w Polsce*, „Kwartalnik ADR” 2009, nr 1(5).
- Pankowska-Lier B., Pfaff D., *Arbitraż gospodarczy*, Warszawa 2000.
- Rajski J., *Nowe wyzwania wobec sądów arbitrażowych*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2001, nr 2.
- Sołtysiński S., *Arbitraż nie jest już tani*, „Dziennik Gazeta Prawna” z 29 grudnia 2010 r.
- Stojak D., *Przedsiębiorcy częściej korzystają z arbitrażu*, „Dziennik Gazeta Prawna” z 28 października 2010 r.

²² Raport 2010 AT Kearney Foreign Direct Investment Confidence Index na stronie: <http://www.atkearney.com/index.php/Publications/foreign-direct-investment-confidence-index.html>.

Summary

Arbitration on Response to Challenges of Contemporary Market

Response to the challenges of the modern market, which requires prompt resolution of the business problems, in order not to fall out of the economic game, are the alternative methods of dispute resolution, which include arbitral proceedings. Arbitration might be useful while resolving civil and commercial disputes, increasingly many corporate disputes, like conflicts between the company and the partner. The arbitral tribunal is constituted by the parties, which are entitled to choose arbitrators, as well as rules governing the proceedings, if not provided otherwise. The main advantages of the arbitral proceedings are the following: flexibility, speed, effectiveness, informality in the conduct of the proceedings and confidentiality. However, the statistics regarding the number of the cases being arbitrated are not impressive, the increase in the number of the disputes directed to the arbitration might have been observed. It is determined by the dissemination of the idea of the arbitration – friendly businesses, likely to adapt to the requirements of the modern market.

Key words: arbitration, arbitrator, arbitral proceedings, commercial dispute, arbitration award, arbitral tribunal.

Резюме

Арбитражная юстиция как ответ на вызовы современного рынка

Ответом на вызовы современного рынка, на котором бизнес-проблемы должны решаться быстро, чтобы не „быть исключенным из рыночной игры”, являются альтернативные методы решения споров, к которым следует отнести арбитражное производство. Арбитраж можно использовать в случае гражданских и хозяйственных, а также все чаще корпоративных споров, к которым относятся конфликты между компанией и компаньонами. Арбитражный суд это суд, назначенный сторонами, имеющими влияние на выбор арбитров, а также правил арбитражного процесса, если особое правило не предусматривает иначе. Преимуществами арбитражного производства являются прежде всего: гибкость, быстрота, международная действенность решения, деформализация процесса, а также конфиденциальность. Хотя статистики, касающиеся количества споров, решаемых в арбитражном порядке, не являются

обширными, то наблюдается рост числа дел, передаваемых в арбитраж для принятия полюбовного решения. Это продиктовано распространением идеи арбитража как дружественного к предпринимателям, а также способного приспособиться к требованиям рынка.

Ключевые слова: арбитраж, арбитр, арбитражное производство, хозяйственный спор, арбитражное решение, арбитражный суд.

Anna Karwowska

Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego oraz American Law Center Uniwersytetu Warszawskiego we współpracy z Levin Law School na University of Floryda z 2010 r. Obecnie pracuje jako prawnik w spółce Willson & Brown oraz przygotowuje pracę doktorską z dziedziny arbitrażu inwestycyjnego na Uniwersytecie Warszawskim.